

Salát Gergely

Csoma Mózes: *Diszkózene a Kvangbok sugárúton. Észak-Korea a rendszerváltozások évében*. Budapest: L'Harmattan, 2014, 142 o. ISBN 9789632368962

Ha visszatekintünk az elmúlt évtizedekre, az utolsó olyan esztendőnek, amelyhez világrengető változások voltak köthetők, 1989-et tarthatjuk. A történelemnek – bár akkoriban úgy tűnt – végül mégsem lett vége, de a rendszerváltások évéhez hasonlóan sűrű időszaka azóta sem volt a világnak. 1989 elején még állt a berlini fal, hatalma csúcán volt Ceaușescu, Kína a reformok lázában égett, a kelet-közép-európai állampártok éltek és virultak; az év végére a fal és a román diktátor a múlté volt, Kínában a Tiananmen téri események után konzervatív fordulat következett be, a volt szovjet bábállamokban pedig demokratikus választásokat írtak ki. Maga a Szovjetunió a végnapjait élte. Az eurázsiai kommunista blokk egyetlen országa azonban nem változott: a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság (KNDK). Az év ugyanakkor itt sem múlt el nyomtalanul: a XIII. Világifjúsági Találkozó (VIT) alkalmából épült túlméretezett épületek – alighanem a világ legfeleslegesebb beruházásai – ma is állnak, és a külvilág változásai vadonatúj környezetbe helyezték Kim Ir Szen államát. Ez utóbbinak súlyos következményei lettek.

A *Diszkózene a Kvangbok sugárúton* című könyv a fordulatos 1989-es évet tárgyalja észak-koreai szempontból. A KNDK az az ország, amelyről véleménye mindenkinek van, megalapozott ismeretei annál kevésbé, így mindig nagy öröm, ha hiteles információkat tartalmazó munka jelenik meg róla. Csoma Mózes, az ELTE BTK Koreai Tanszékének vezetője ezúttal is ilyen könyvvel állt elő. A szerző az új magyar koreanisztika egyik leghitelesebb és legtermékenyebb képviselője, 2008 óta – számtalan cikke, tanulmánya mellett – összesen hat könyve jelent meg Koreáról, ezek közül többet Dél-Koreában is kiadtak. Könyveit egyszerre jellemzi a komoly tudományos megalapozottság, illetve – ami tudósnál ritka – az olvashatósság. Ez utóbbihoz persze a jól megválasztott témák is hozzájárulnak, s ebben a szerzőnek szerencséje van: a koreai történelem tálcán kínálja az izgalmasabbnál izgalmasabb eseményeket, amelyeknek pusztán száraz ismertetése is lebilincselő olvashatósságot nyújt. Ilyen remek témát dolgoz fel a jelen kötet is.

A könyv átfogó képet ad Észak-Korea 1989-es belső és külső helyzetéről is, de elsősorban a magyar–koreai kapcsolatokra, illetve a VIT-re fókuszál. 1989-ben Magyarország felvette a diplomáciai kapcsolatot Phenjan ősellenségével, a Koreai

Köztársasággal, amit Észak-Korea árulásnak fogott fel, ennek következtében a magyar–észak-koreai kapcsolatok megromlottak. Ugyanakkor mégis részt vett magyar küldöttség a phenjani VIT-en, amely az utolsó alkalom volt, hogy a Kimek rezsimje valamelyest megnyílt a külvilág előtt. Valószínűleg ekkor szólt utoljára Madonna és Michael Jackson a Kvangbok sugárúton – az északi fővárosnak a találkozóra épített vadonatúj főútján. Magyar oldalról érdekesség, hogy az év koreai vonatkozású történéseiben három későbbi miniszterelnökünk is aktív szerepet játszott.

A témából adódóan, miközben a könyv végig igen tárgyyszerű, egészen bizarr eseményekről is szó esik benne. Ilyen a Phenjanba szökött dél-koreai diáklány esete, a Ro Te Vu dél-koreai elnök meggyilkolására Magyarországra érkezett terroristák elleni magyar titkosszolgálati akció, az ipari mennyiségű óracsempészetten kapott észak-koreai diplomata története vagy a phenjani pártlapokban megjelent Magyarország-gyalázó cikkek sora. Mindezek jól illeszkednek e különleges év eseményeinek sorába, amelyek összességében mégiscsak oda vezettek, hogy a KNDK elvesztette támogatóinak nagy részét, gazdasága gyors hanyatlásnak indult, s az 1990-es évek közepétől már súlyos éhínségek sújtották. Kim Ir Szen 1989-ben arról tájékoztatta a csehszlovák nagykövetet, hogy „a KNDK-ban nem történtek hibák, így nincsen mit kijavítani”, de ebben valószínűleg tévedett.

A szerző a legkülönbélebb forrásokat kutatta fel: a VIT-et megjárta vajárnak a megyei szövetkezeti lapban megjelent beszámolójától kezdve koreai szereplőkkel készített interjúkon át magyar résztvevők visszaemlékezéséig mindent felhasznál, amit forrás értékűnek tart, az évet végigkísérő diplomáciai csetepatékról pedig leginkább a levéltári források alapján számol be. A végeredmény egy rendkívül informatív, ugyanakkor – az abszurditáshoz vonzódók számára legalábbis – nagyon olvasmányos, sőt szórakoztató könyv. Ha valaki érdeklődik a félmúltunk iránt, s közben szeretne bepillantást nyerni Észak-Korea működésébe – amely valószínűleg nem változott sokat az elmúlt 25 évben –, annak valószínűleg a fő baja az lesz a könyvvel, hogy túl vékony. Erről a témáról egy ilyen jól megírt könyvet szívesen olvasnánk tovább.